

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.н. Минчо Христов Куминев, ТУ- София

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
„доктор“

в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки
професионално направление 3.3 Политически науки, докторска програма
„Политология“

Автор: *Александър Йорданов Бахнев*

Тема: **“ ФОРМИРАНЕ НА ИДЕНТИЧНОСТТА В ИЗСЛЕДВАНЕТО НА НАЦИИТЕ “**
Научен ръководител: *доц. д-р Калоян Смилков, ВСУ "Черноризец
Храбър“*

1. Общо описание на представените материали

Описание:

Със заповед № 223 от 05.04.2023 г. на Ректора на ВСУ "Черноризец Храбър" съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема " ФОРМИРАНЕ НА ИДЕНТИЧНОСТТА В ИЗСЛЕДВАНЕТО НА НАЦИИТЕ" за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.3 Политически науки, докторска програма „Политология“ Автор на дисертационния труд е Александър Йорданов Бахнев – докторант към катедра „ФАКУЛТЕТ „МЕЖДУНАРОДНА ИКОНОМИКА И АДМИНИСТРАЦИЯ“, "КАТЕДРА „АДМИНИСТРАЦИЯ, УПРАВЛЕНИЕ И ПОЛИТИЧЕСКИ НАУКИ“.

2.Кратки биографични данни за докторанта

Докторантът е завършил бакалавърска степен в САЩ, Роудс Колидж, Мемфис.(2006-2010). Там е натрупал опит и умения при работа и общуване с най-различни хора и е разширил своя светоглед. Там е добил и определени аналитични умения, както и едно добро владееене на английски език. Продължил е образованието си във Варненския Свободен Университет, където е завършил магистратура по "Международна политика и сигурност". Като логично продължение на неговите професионални и научни интереси се явява и разработката на докторската му дисертация именно във ВСУ "Черноризец Храбър."

3.Кратка характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд с обем от 241 страници, се състои от увод; четири глави, заключение и библиография. Библиографията обхваща 99 заглавия, от които 52 на кирилица и 47 на латиница, включително книги, статии, доклади, сборници с исторически документи, докторски дисертации, постери, книжни прегледи и т.н. Освен това са включени и 7 медии. Дисертационният труд е обсъден в катедра „Администрация, управление и политически науки“ във факултет „Международна икономика и администрация“ и насочен за защита пред научно жури.

4.Актуалност на разработваната тема

През 21 век продължава да бъде актуална сложната и многовекторна картина на националните държави и взаимоотношенията в сферата на сигурността. Актуалността на предложеното изследване се състои в

постоянните борби на разнородни групи за политическа еманципация и признаване, водещи често до политически и международни конфликти, базирани на етническо противопоставяне. Редица държави в света водят от граждански конфликти, които биха могли да се предотвратят или поне да се смекчат с помощта на определени политики за превенция. Особена актуалност може да отдадем и на факта, че на Балканите, а и на изток от нас, тлеят множество потенциални конфликти, които пряко могат да засегнат България. Ако прибавим и кървавата война между Русия и Украйна днес, можем да заявим, че темата има своята особена актуалност. Авторът анализира Вестфалска система, където Държавният суверенитет се разбира като правото на всяка държава да самоопределя политическия си път. Отделно, според автора, народният суверенитет постановява, че източникът на власт във всяка една държава ще бъде народът. Тези два типа суверенитет са все още достатъчно налични, следователно актуални. Те са обвързани с идеята за нацията, тъй като всяка нация се радва на държавен суверенитет (поне на теория, макар че на практика свръхсилите влияят върху вътрешната политика на голяма част от страните-членки на ООН) и на народен суверенитет (народът, посредством обществения договор, определя политическото представителство).

5. Оценка на резултатите и приносите на кандидата

Всеки един от сегментите на дисертационния труд е формулиран и представен в унисон с изискванията за форма и съдържание и има своята логическа връзка. Актуалността е налице. В увода е определена целта на изследването, от което произтичат формулираните научноизследователски задачи. Всеки един от елементите на увода показват едно добро осмисляне на темата на дисертационния труд, както и основните акценти, които трябва да са в основата на анализа. В увода е посочена и използваната методология, която

включва комплексен и системен подход, както и проблемно-хронологичен метод и изследване процеса на взимане на решения.

Всяка една от четирите глави на дисертационния труд следва определена тематична логика, която е представена в увода. Първа глава на дисертационния труд е озаглавена **ТЕРМИНОЛОГИЯ НА НАЦИЯТА**. В различните параграфи са засегнати проблемите за етноса, нация, национална идентичност, национално самосъзнание, националната държава, както и видовете нации и геонационализма.

Втора глава е посветена на архитектурата на националната държава. Тук са засегнати проблеми като юридическата власт на националната държава, неефективни модели на национални държави, консолидиране на нациите. Анализирани са и взаимовръзката между образованието и национална кохезия.

В трета глава са засегнати проявленията на национализма. В частност, в различните параграфи се анализират националната идентичност като политически инструмент, "всекидневният" национализъм в България и в Северна Македония, ролята на религията за формиране на националната идентичност, както и "антиимперския" национализъм.

Четвърта глава е озаглавена **МЕТАФИЗИКА НА НАЦИОНАЛНАТА ИДЕНТИЧНОСТ**. Тук са засегнати проблеми като новите национални идентичности, генерационни различия и националната идентичност, европейската идентичност, и интернационализма като явление.

В края на доктората са обобщени някои заключения, които формират някои основни изводи, а именно: Всички национализми си приличат, което вероятно подсилва представите на структурната антропология за приликите между всички етнически и културни групи в световен мащаб, национализмът създава увереност у индивида, че съгражданите делят едно общо битие. Тази невидима ръка създава усещането за социална предвидимост, което има изключително позитивен социален ефект, националната държава се приема за по-справедлива, отколкото предишните имперски форми, национализъм и патриотизъм са с различна натовареност. Национализъм реферира към по-бурна изява на

привързаността към националната държава, докато патриотизъм носи елементи на поддържане на почитта към нормите на нацията, без асоциираното с национализма превъзходство над останалите нации.

По отношение на приносните моменти, считам, че те коректно са формулирани в дисертационния труд. Научно-теоретичните приноси са: 1.Предложена е тезата, че модерни нации започват да съществуват едва в периода след Френската революция от 1789 година. Показва се как функционират нациите през погледа на модернизма. 2.Интегрира се социалдарвинизма с модернистката идея за нация, т.е. се показва, че модерният национализъм работи на принципа на противопоставяне с други национализми. 3.Показва се пътят към национално обособяване от етнос към нация.

Що се отнася до Научно-практическите приноси, те са обобщени така: Посочват се начини, чрез които политиците и лицата с публична власт могат да осигурят по-добро социално сцепление, например при използването на държавните институции за промотиране на хора от различни култури. 2.Показват се възможните пътища пред групи (най-вече етномажоритарните групи), които, когато не са добре представени в управленската система (било то империя или национална държава), на база на вътрешногрупови културно-социални процеси биха могли да пожелаят в един момент политическа еманципация от държавата-майка, което може да се превърне в мащабен вътрешнополитически и военен конфликт.

6.Оценка на публикациите по дисертацията

В представените документи е приложен списък с публикациите по темата, три на брой, но самите статии отсъстват, което не ми позволява да дам оценка на тяхното съдържание. Темата на тези публикации отговаря на темата на дисертационния труд.

7.Оценка на автореферата

Като цяло авторефератът отговаря и коректно отразява представения дисертационен труд. Научните приноси са включени в автореферата, както и всички останали изискуеми атрибути. Формулирани са Обект и предмет и обхвата на изследването. Методиката е удачно подбрана.

Обектът на изследване е формирането и консолидирането на националната държава и на нацията, което се благоприятства от конструирането на национална идентичност. Предметът на изследване е ролята (явна и неявна) на държавата и на висшите (елитните) културни и социални групи за формиране на националната идентичност, която идентичност от своя страна легитимира действията и авторитета на правителствените институции на модерната държава. Обхватът на изследването е в два аспекта: времеви – от зараждането на идеята за държава до днес, но най-релевантна е политическата и културна история от края на 18 век до сега и пространствен – съсредоточен е в Западна и Източна Европа и в Запада като цяло, тъй като национализмът е зароден именно в този регион. Авторът привлича внимание върху факта, че цели социални групи биват на маргинализирани и редуцирани до положението на Другия, без да се предприемат твърди социални политики за укрепване на националната хомогенност.

Особената авторова теза, която се застъпва, е че всяка общност трябва да получи право да формира своя политическа обособеност, при определени условия. Необходимо е да е налична готовност за мирно прикрепване към вече съществуващите държави. Ако една нова политическа цялост не успее да допринесе за световния мир или го накърнява по някакъв начин, то тя не би следвало да има правото да се нарече цивилизована нация.

Като цел, в дисертационния труд се търсят дефиниции на термини, които, първо, се използват безразборно в общественото пространство, и второ, които са от важно значение за специалисти като историци, политолози, социолози и други представители на обществените науки, както и за широката публика. Цел на изследването е също да се покажат инструментите, с които националната държава борави, за да създаде чувство за сплотеност, както и цената, която се

плаща за това от социалните, етнически и др. малцинства. Показани са преплитанията на механизмите, чрез които в държавата се създава обстановка на мир и спокойствие, като тези механизми са нормализирани, т.е. приемат се за естествени.

8.Критични бележки и препоръки.

Темата на дисертационния труд е актуална и предмет на анализ в нея са проблеми, чиято динамика оказва съществено влияние върху съвременния живот. Приносните моменти могат да бъдат приети. Докторантът определено е засегнал въпроси от особена важност за нашето съвремие.

Дисертационният труд е добре разработен, с използването на многообразни източници, половината от тях са на английски, чието изследване представя цялостната, динамична и изпълнена с многобройни предизвикателства картина на формирането на нацията и нейните обществени аспекти. Препоръките ми към докторанта са да изчисти от чуждици словоредата, както и към по-концептуално представяне на направеният в изложението на дисертационния труд анализ. Заради своята актуалност темата предопределя възможностите за по-нататъшно изследване на сложните процеси на развитие на националните държави и национализмите като обществени феномени. Препоръчвам на докторанта да продължи научните си дирения в областта на разработената проблематика. Тези препоръки не омаловажават стойността на научния труд, които е представен за рецензия.

9.Заключение

Дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния

Правилник на ВСУ "Черноризец храбър". Представените материали и дисертационни резултати независимо от отправените препоръки съответстват на специфичните изисквания на законодателната рамка на ЗРАСРБ и Правилника на ВСУ.

Дисертационният труд показва, че докторантът АЛЕКСАНДЪР БАХНЕВ притежава достатъчни теоретични знания и професионални умения за самостоятелна реализация на научно изследване. Докторантурата, процедурата към нея, както и приложените материали, отговарят на законовите изисквания на Република България и тези на Правилника на Варненския Свободен Университет "Черноризец Храбър". Наукометричните данни на докторанта също отговарят на законовите изисквания.

Предвид горепосоченото дотук, ще гласувам "ЗА" присъждането на ОНС "Доктор" на АЛЕКСАНДЪР ЙОРДАНОВ БАХНЕВ по професионално направление 3.3. „Политически науки. Предлагам на уважаемото Научно жури да присъди образователна и научна степен „ДОКТОР на докторанта.

29.04.2023 г.

София

Подпис:

(проф. д.н. Минчо Христов)